

وقتی به عراق می گفتند ایران پایینی

۳ شهریور ۱۳۹۴ ساعت ۱۹:۳۰

انتشار یک تمبر پست در عراق در آگوست ۱۹۲۳ و زمانی که این سرزمین هنوز کاملاً از کنترل انگلستان خارج نشده بود به صورت یک جنجال جهانی درآمد بود که اشاره کوتاهی به آن، تا حدی ریشه و پیچیدگی مسئله آن سرزمین پرغوغا را به دست می دهد. نمای طاق کسری در تیسفون (تلفظ پارسی اشکانی آن: تیسپهان) بر این تمبر چاپ شده بود و همین تصویر بود که تفسیرهای گوناگون به دنبال داشت.

انتشار یک تمبر پست در عراق در آگوست ۱۹۲۳ و زمانی که این سرزمین هنوز کاملاً از کنترل انگلستان خارج نشده بود به صورت یک جنجال جهانی درآمد بود که اشاره کوتاهی به آن، تا حدی ریشه و پیچیدگی مسئله آن سرزمین پرغوغا را به دست می دهد. نمای طاق کسری در تیسفون (تلفظ پارسی اشکانی آن: تیسپهان) بر این تمبر چاپ شده بود و همین تصویر بود که تفسیرهای گوناگون به دنبال داشت. ایرانیان عهد ساسانیان طاق کسرای ۵۴ متر در ۲۷ متری را «شاهیگان سپید» (Sepid e Shahigan) به معنای کاخ سپید» می خواندند. تیسفون (مدائن و اینک سلمان پاک Pak Salman) واقع در ۳۵ کیلومتری جنوب شرقی بغداد هشت قرن پایتخت ایران بود که علاوه بر پایتختی ایران، به صورت مرکز استان Khavarvaran خاوروران (خاوراران - خاوران) ایران هم عمل می کرد و این استان ایران در آن عصر؛ کویت، سواحل شرقی کشور سعودی امروز (که «گارها» نام داشت)، بحرین، قطر، حاشیه جنوبی خلیج فارس و همه عراق امروز (جز کردستان آن) را شامل می شد که برخی از محلی ها آن را اراک (ایران پایینی - پایین ایران) خطاب می کردند. همین جغرافیای تاریخی عامل جنجال سال ۱۹۲۳ بود که از ماه آگوست آغاز شده بود. ایرانیان (۱۷ ماه پس از کودتای ژنرال رضاخان سوادکوهی و بعداً پهلوی) که احساسات ناسیونالیستی شان داشت زنده می شد به این تمبر از این لحاظ اعتراض داشتند که معتقد بودند انگلستان با تایید انتشار آن می خواهد بحرین (میش ماهیگ) و میشان (دشت میشان) را هم ببلعد، و عراقی ها مدعی بودند که با چاپ تصویر تیسفون بر تمبر، انگلیسی ها می خواهند ماهیت عراق را تغییر دهند و همانند عهد ساسانیان، کردستان را از آن جدا سازند و .... در این میان روزنامه های مسکو و رم در تفسیرهای خود این عمل را مقدمه ایجاد یک خاورمیانه انگلیسی وانمود می کردند و فرانسوی ها با این که نمی خواستند انگلیسی ها را برنجانند، در باطن از گسترش متصرفات انگلستان در خاور میانه ناراضی بودند و مطبوعاتشان ترجمه تفسیرهای روزنامه های مسکو و ایتالیا را با آب و تاب چاپ می کردند و به همین گونه مطبوعات آلمان. در واکنش به این وضعیت، مقامات انگلیسی حاکم بر هند که به تایید آنان این تمبر منتشر شده بود می گفتند که نظر خاصی در کار نبوده است. ما انگلیسی ها از قدیم به ابنیه تاریخی که هویت ملی و مایه افتخار ملل هستند احترام می گذارده ایم و به همین دلیل هم بود که در جریان نبرد با عثمانی ها، نیروهای خود را در نوامبر ۱۹۱۵ از منطقه مدائن (تیسفون) عقب کشانیدیم که ضمن زد و خورد، توپ های عثمانی آسیب بیشتری

به طاق کسری وارد نساژند. کار در اینجا پایان نیافت. اوایل دهه ۱۹۶۰ ژنرال عبدالکریم قاسم رئیس وقت دولت عراق که با کودتای سال ۱۹۵۸ به سلطنت کوتاه مدت «ساخت انگلستان» در عراق پایان داده بود به استناد نقشه جغرافیایی «استان خاروران» ایران به مرکزیت مدائن (تیسفون) که کویت بخشی از آن بود مدعی مالکیت این سرزمین شد (البته عراق از دهه چهارم قرن بیستم این ادعا را داشت ولی آن را به صورتی ملایم مطرح می کرد)، و صدام حسین بعداً برای تصاحب همه قسمت های باستانی آن استان ایران باستان و از جمله میشان (حاشیه غربی خوزستان)، با هدف عراقی کردن طاق کسری و محدوده تاریخی مدائن دست به مرمت آن زد و ... که پس از موفق نشدن در جنگ هشت ساله با ایران، از ادامه تعمیر کاخ شاهان قدیم ایران دست برداشت.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۲۷۹۶/چاپینی-ایران-گفتند-میر-عراق-وقتی>